

Předávkování alkoholem

John Brick, Ph.D, M.A., F.A.P.A.

Alkohol působí na centrální nervovou soustavu a na tělesné orgány tlumivě. Většina lidí zná důsledky intoxikace alkoholem, uvědomuje si riziko zranění, riziko nehody a snad i některé fatální dopady dlouhodobého nadužívání alkoholu. Už méně lidí ví o tom, že smrt z předávkování hrozí u alkoholu stejně jako u jiných drog.

V přírodě může alkohol vznikat samovolně, když se vzdušné kvasinky smíchají s vodou a cukrem – například v ovoci. Je možné, že před mnoha a mnoha lety některý z našich žíznivých předků narazil na ovocný strom či louži vody, ve které k takové fermentaci došlo. První kontakt s alkoholem, první intoxikace byly patrně zajímavé, ale velmi nepravděpodobně nebezpečné. Pokud alkohol vzniká přirozenou cestou, fermentace se zastavuje jakmile koncentrace alkoholu dosáhne 15%.

Nicméně, pokud zkonzumujeme velké množství slabého alkoholu, riziko zde stále je. Naštěstí se většina lidí, kteří alkohol pijí, ke smrtelné dávce nepropije. V současné době je registrováno asi 50.000 akutních otrav alkoholem ročně a zhruba jeden mrtvý týdně, který zemřel na otravu alkoholem. Porozumění symptomům a příčinám toxické reakce a inteligentní nakládání se situací může předejít mnoha fatálním problémům.

Jak alkohol zabíjí

Se smrtí na předávkování alkoholem souvisí několik fyziologických mechanismů. Například, jakmile koncentrace alkoholu v mozku překročí jistou hranici, může dojít k útlumu mozkových center odpovědných za kontrolu dechu a vědomí. Pijan pak upadá do komatu, přestává dýchat a během několika málo minut umírá. Alkohol může – coby látka s tlumivým účinkem – zabíjet stejně snadno, jako barbituráty, heroin a další hypnotika, protože selžou-li základní vitální funkce, selže, takřikajíc, celý pacient. Dokonce povrchní pohled na termín *in-toxik-ace* by měl konzumenta varovat, že alkohol **je** toxin a může být toxický **smrtelně**. Navíc, konzumace byť malého množství neznámého alkoholu může mít nedozírné následky (methanol).

V mnoha případech může i malé množství alkoholu vyvolat symptomy toxicity: zvracení a nevolnost. Většina lidí, pokud se jim to přihodí, přestane v danou chvíli pít. Navzdory tomu, že tolerance na alkohol postupem času roste a díky tomu dochází k tomuto efektu až při vyšších dávkách, riziko vážného předávkování se tím nesnižuje.

V rozporu s lidovou moudrostí musíme říct, že z míchaných nápojů vám nebude hůře, než z jiného druhu alkoholu. Každopádně, lidé, kteří druhy alkoholu míchají mohou zkonsumovat více alkoholu, protože tím, že ochutnávají různé druhy nakonec mají v krvi větší koncentraci alkoholu. Soutěže v pití, sladké dámské drinky, novinky typu „bodyshot“ mohou být ve smyslu množství zkonsumovaného alkoholu velmi zavádějící. Velké nebezpečí hrozí například v případě, že máme důvod oslavovat a mezi vypitím velkého množství alkoholu a důsledky tohoto počínání uplyne dlouhá doba. V případě, že koncentrace alkoholu v krvi rychle vzroste, specializované buňky v mozku tuto skutečnost zachytí a vyšlou signál žaludku, aby se rychle stáhl. To je způsob, jak se mozek snaží sám sebe chránit. Zvracení nevstřebaného alkoholu zabrání jeho další absorpci do krve.

Přestože zvracení je v mnoha případech tím nejlepším, co se může stát, i ono samo může být nebezpečné. Alkohol způsobuje celkový útlum, dokonce může způsobit koma. Piják pak není schopen zůstat při vědomí. Pokud člověk díky tlumivým účinkům alkoholu usne a reflexně vrhne, hrozí, že vlastní zvratky vdechne. Díky silné intoxikaci nemůže na tuto situaci efektivně reagovat, dokonce ji ani nemusí zaregistrovat.

Takže kolik je „příliš“?

Odborná veřejnost užívá termín *letální dávka* (LD). Tento termín popisuje dávku (v případě alkoholu koncentraci), která u poloviny populace vede ke smrti (LD: 50). Většina odborníků se shoduje na tom, že množství alkoholu v krvi přesahující 0,40 – 0,50% splňuje kritéria LD:50. Koncentrace alkoholu v krvi je procentuálním vyjádřením množství drogy, které je v krvi přítomno po vstřebání do krevního řečiště. Je jasné, že letální dávky není možné empiricky studovat v laboratořích. Pro alkohol byla proto určena na základě postmortálních studií u případů, kdy byl alkohol primární příčinou úmrtí. Existují ovšem i zdokumentované případy, kdy ke smrti vedla dávka mnohem nižší, než 0,40%. Abychom si udělali lepší představu – 45 kilový muž či žena, který vypije 9 – 10 sklenic alkoholu během méně než jedné hodiny dosáhne hranice LD:50. 90 kilový člověk, který by pil 5-6 drinků za

hodinu dosáhne LD:50 asi za 4 hodiny. Přestože lidé většinou pijí méně a pomaleji, nezřídka se můžeme setkat se „závoděním“ v pití, provokacemi a hecováním, které vedou k nadměrné a nebezpečné konzumaci alkoholu. Poruchy kognitivních funkcí způsobené intoxikací a následně velké množství zkonsumovaného alkoholu mohou být člověku osudné.

Symptomy otravy alkoholem

Prvním symptomem je nevolnost následovaná zvracením. Tyto indicie jsou sdělením vašeho těla, že jste to tentokrát trochu přehnali. Při narůstající intoxikaci se mohou objevit následující symptomy:

- Nevolnost
- Zvracení
- Mdloba
- Neschopnost probudit se (potíže s probouzením)
- Nulová reakce na bolestivé podněty
- Pomalé, plytké dýchání
- Absence reflexů

Plán akce

Nejobtížnější úkol při záchraně člověka předávkovaného alkoholem nás nečeká v ordinaci lékaře a nezahrnuje žádné komplikované léčebné postupy. Nejdůležitější a nejtěžší je totiž rozhodnutí – rozhodnutí *něco* udělat. Strach z perzekuce (například je-li postižený mladší 18ti let), stud a hanba nebo i nedostatek informací mohou být člověku stejně osudné, jako droga sama.

Pokud člověk, který příliš pil opakovaně usíná, *probud'te* ho. Pokud má zjevné problémy s reakcemi, je čas zavolat odbornou pomoc (112, 155). Nespoléhejte na to, že se váš kamarád ze všeho vyspí nebo že by si dokonce nepřál být vyrušován. To, že ho odvedete (v horším případě dokonce odnesete) domů do postele není řešení, a navíc tím riziko vlastně ještě zvýšíte, protože ho nebudete mít na očích. Pokud máte důvod se domnívat, že mimo alkohol jsou ve hře ještě další drogy, v každém případě informujte lékaře. Při předávkování nealkoholovými drogami je v plné třetině případů objeven v krvi i alkohol.

Zpracoval: Matěj Černý